

AKR

İngiliz

HALK EVİ

Sayı : 33

Birinci Kânun 1937

Yıl : 3

« Akpınar » da

İnkılâbımızın idealine ve Halkevi programının gösterdiği kültüre uygun olan yazılar neşredilir. Yazıların mümkün olduğu kadar ana diliyle işlenmesi birinci dileğimizdir.

Neemuaya konmayan yazılar geri verilmez.

İçindekiler

İktisat

Açık derleşme

Niğde Tarihi

Sül Çocuğu

Yağınurlar « Şiir »

Bandodan Nameler « Şiir »

Konferans

Maksim Gorgi « Büyük hikâye »

Seyfi Yalvaçer

C. Başar

M. Zeki Oral

Dr. K. Topalan

E. Sungur

.....

Şemsellin Gürpınar

B. S.

İmtiyaz sahibi : Eczacı Naim Erem, Umumi neşriyatı idare edici

Muallim Cevad

Niğde'de II Basımeyinde basılmıştır

AKPINAR

NİĞDE HALKEVİ DERGİSİ

İKTİSAT

Biriktirme ve Artırma

922 de Atatürk, Türkiye Büyük Millet meclisinde irad buyurdıkları bir söylevlerinde «İktisad sahasında bizden çok kuvvetli olanlar, memleketimizde fazla olarak bir de imtiyazlı mevkide bulunuyorlardı. Gümrüklerimizi ellerinde tutuyorlardı. İstedikleri zaman istedikleri eşyayı, istedikleri şartlar altında memleketimize sokuyorlardı. Bütün iktisadî şubelerimizde, bu sayede mutlak hakim olmuşlardı.» «Bize karşı yapılan rekabet hakikaten çok gayri meşru, hakikaten çok kahir idi. Rakiplerimiz bu suretle inkişafa müsait menbalarımızı mahvettiler, Ziraatimizi Rahneye öğrettüler. İktisadî ve malî tekemmülümüzün önüne geçtiler. Artık serbest, müstakil bir hayata atılan Türkiye için iktisat hayatını yıkmakta olan kapitülasyonlar mevcut değildir ve olamaz» buyurmuşlardır.

Lozan sulhundan önce bile «yeni Türkiye devleti temellerini süngü ile değil, süngünün dahi istinat ettiği iktisadiyatla kurtaracaktır. Yeni Türkiye devleti cihangir bir devlet olmayacaktır, fakat yeni Türkiye devleti, iktisadî bir devlet olacaktır.» İşaretleriyle, iktisadiyata attıkları ehemmiyeti bir korre daha

açıklamış bulunuyorlardı. Medeniyet anası ve kaynağı olan büyük Türk ulusu, kablettarih ezminde Orta Asyada mâmûreler yarattığı gibi, taş devrini maden devrine çevirdiği gibi, [sanayide olduğu kadar ticarî ve iktisadî sahalarda da mümtaz varlıklar göstermiştir.

İklim şartlarının değişmesi yüzünden vardıkları her diyara özel yenilik ve sanatlarını da beraber götürmüşlerdi. Onlar Osmanlı Sultanlarının bazılarında olduğu gibi yalnız ülke zaptetmek için harbetmezler, döğüşü ekseriya ticarî ve iktisadî mücbir esbap dolayısıyla kabul eder ve dökülen Türk kanını üstün bir Türk zaferile tetviç ederlerdi. Onlar binbir vatandaşın canına kazınan zaferi, bol keseden ihsan edilen, kapitülasyonlar gibi ikfisadî zincirlerle mahkûm mevkî ve mağlûp derekesine düşürmezlerdi. On sekizinci asır sonlarına kadar, sınaî, iktisadî, ticarî durumu daha aşağılaşmamış bulunan Osmanlılar devrinde, cahil ve aristokrat idarenin uyuşturucu ve kör yolu, garbin medenî kalkınma hamlelerini görece ne göz, anlayacak ne de kafa yetişmesine imkân ve fırsat vermemiş başlağından buhar, makine

ilim ve fennin terkisi yanında iptidai bir cemiyetten başka bir şey ifade edemeyecek kadar gerileyen heyûlât bir imparatorluk göze çarpıyordu .

Her sahada olduğu gibi bilhassa iktisadî durum da çok bozuktur .

(19) uncu asrın ortalarında sultanların özel israfı da artmıştır. (1878) de (8) milyon altınlık mal ihraç edebilmemize rağmen (20) milyouluk emtia alıyorduk. Bu göz korkutan fark ta, her geçen gün heyûlânın inhidamını tacilediyordu .

Genel savaş sonunda mağlûben parçalanmış İmparatorluğun yerinde Anadolu'da altın saçlı Ata başının görünmesiyle doğan yeni Türkiye iktisadî varlık namına milyonlarca borçtan başka neye tevârüs etmişti ? Ulusal, İstiklâl ve kılınç zaferimizi takibeden günlerde Ulu (Atamız) «askerî zaferlerimizle mağrur olmalıyım, yeni ilim ve iktisat zaferlerine hazırlanalım» kumandasını vermişlerdi . Bir az sonra da bizzat riyaset buyurdıkları İzmir kongresinde «kılıç kullanan kol yolur fakat sapan kullanan kol her gün daha çok kuvvetlenir .

Her gün toprağa daha çok sahibolur . Bu vatan çocuklarımız ve torunlarımız için Cennet olmağa lâyıktır . Bu da iktisadî faaliyetle kabildir .» İşaretleriyle iktisadî kalkınmanın ehemmiyetini bir kerre daha tebarüz ettirmişlerdir .

Bu amaç şöyle tutuluyor .

Türk müstahsili ve işçisi metânı medeniyet piyasasındaki örneklerinden keyfiyet ve kemiyet itibarile daha üstün bir duruma çıkararak daha u c u z t e m i n e ekonomik, ulusal ödevini Türke yakışır bir şekilde ifaya çalışmalıdır . İhracı artırmalıdır . Devlet malî siyasetinde gelirini masrafına dengeltmiş uygun bir bütçe kurmuş, geli-

rini iyi hesap edip masrafını ona uydurmuştur . — Devlet vazifesini yapmıştır . Biz de özel bütçelerimizi buna göre düzenliyerek, imkân nisbetinde ve bahillik kastetmeyen tutumlu olalım . Özel ve ulusal saadetimiz için bu şarttır .

— Millî mal ihracatının yabancı malı ithalatından üstünlüğü ile — . O halde Türk olan, Türk yurdu, Türk toprağı mahsulâtını istihlâketmeğı, Türk işçi ve sanayicilerinin masnuatını kullanmağı ulusal bir ödev bilir .

Bizde iktisadî kalkınma ziraî kalkınmaya bağlıdır .

Anadolunun mûmeyyiz vasfı ziraat memleketi olmasıdır . Bilhassa yurddaşların (%70) ini köylüler teşkil etmektedir . Fakat yukarda da arzettiğim gibi köylüde ağalık ve padişahlığın zebunu idi . Aşar ve diğer vergilerin ağır yükü altında kıpırdanamıyacak bir hale gelmişti . Mültezimlerin çeşit çeşit zulüm ve itisafı en acı bir istipdat hatırası olarak halâ yüreklerimizi sızlatmaktadır .

Köylü bu günkü gibi Türkiyenin hakikî sahibi değildi de . . Çiftini, tek öküzlü sabanının sap ve demirini tarlasında bırakarak serhadde koşan, Arap, Arnavut ilinde ölen yine oyudu . Köylünün okuması, sıhhati, refahı hatıra bile gelmezdi . Değil tohumu, değil hayvanlarının ıslahı, ziraatının fennileştirilmesi ! Geniş ovaları ziraî hazineler olan Anadolu baştan aşağı çorak, kurak boş bir harebezar olmuştu . Atatürk 1-Maart- 920 de Türk köylüleri için şu duyuslarını açıklamışlardı .

Türkiyenin sahibi kimdir ? (köylüler sesleri) . Bunun cevabını derhal birlikfe verdik .

Türkiyenin hakikî sahibi hakikî

musfahsil olan köylüdür . O halde herkesten çok refah ve saadete müstehak olan köylüdür .

Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinin iktisadî siyaseti bu asıl gayeyi istihsale matuftur . » Çok geçmedi. 25- Şubat -928 de Aşar belediyesi ortadan kaldırıldı . Köylü vergileri hafifletildi . Hâli erazinin ekilmesi ve köylünün istifadesi için diriltilecek erazi parçalarından 10 yıl vergi alınmaması, temin edildi . Bölüm, bölüm ziraat vasıtaları tevzi ve usulü ziraat öğretildi . Yine Atatürk köylüye örnek olmak üzere Ankaradaki Gazi çiftliğini kurdu, çorak Arazide fennî vasıtalarla binlerce ağaç yetiştirdi . Orta Asyada yetişen koyun cinslerini çoğalttı .

Ağulları, ahırları, idaresile örnek bir ziraat yurdu yarattı . Onu da halkın partisi olan Cumhuriyet Halk Partisine bağışladı . Türkiyede ziraatçı yetiştiren halkalı ziraat okulu nu ihtiyaca yetik bulmadı . 17 Haziran - 927 de (Ziraat tedrisatının ıslahı kanunu çıkarıldı . Ankara Ziraat ve Baytar Yüksek Enstitüleri kuruldu . Hastalıklı olan üzüm bağ kütüklerinin ıslahı için Eren köy asma fidanlığı büyütüldü . Parasız fidan dağıtmak için Bilecik, (Kırklareli, Manisa, Tekirdağ, Ankara da istasyonlar kuruldu .

Şimdi artık Holânda peyniri yemiyoruz . Büyük şehirlerimizi doyuran buğday ve sair hububat Amerika ve Romanyadan gelmiyor, tren ve yollarımıza verilen müsait inkişaf Ziraî kalkınmamızı teshil ediyor . Bir taraftanda Ziraat bankası zürraın hakiki bankası haline gelmiş bulunuyor . Köylü mürabahaçıların [apustolların ağır ve % de %lû faizlerinin de esiri değildir .

Ziraat Bankası ilk olarak 1860 Tuna Valisi Mithat Paşa tarafından « menabi sandıkları » adile

kurulmuş, kuruluşunun yedinci yılında sermayisi kötü ellerde zarara uğramış, hatta çalınmıştı . 1889 da adı Ziraat bankasına çevrilmişti . İstibdat eli buna da uzanmış, İstiklâl savaşında İstanbul Ziraat bankasında bulunan bir buçuk milyon lira Padişah tarafından memurlara ma-aş verileceğı behânesile alınmış ve sarfta edilmişti . Yine Cumhuriyet hükümeti bu parayı da ödedi

Bu gün 30 milyon lira sermayesile ve sermayesinin % 36 sını ikraz suretile öz ve verimli bir duruma yükseldi . Zürraa yardımcı olmak üzere ayrıca Ziraî kredi kooperatifleri de teşkil edildi . 1929 da teşkil edilen bu kooperatifler 1930 da faaliyeteye geçti bu gün sermayesi (115) milyon ve ihtiyat akçası 230 bin lira olan 311 kredi kooperatifi vardır .

ZİRAİ KALKINMADA SINAİ KALKINMAYA BAĞLIDIR

Bir vakıtlar Fransaya ve diğer yabancı illere Türk masnuatı sürülürdü . Türk sanayi de en baştasayılırdı . Bu durum 18 inci asır sonlarına kadar sürdü . Fakat teceddüt ve intibah devri makineyi doğururken, batıda makina kuvveti insan zorunu durdururken, bildiğiniz gaflet morfini, uyuşturucu akidelerin sersemliği içinde bihuş idik . kapitülasyonlar dolayisiyle de Ecnebi malları kolayca memleketimize sokuluyordu . Türk sanayiide bittabi günden güne göçüyor ve ölüyordu . Koca yurdun binbir ham mahsulü ucuz fietle dışarı çıkıyor, makine ve san'at elinden geçerek ağır fietlerle yine yurda dönüyordu .

Cumhuriyetin bulduğu mirasın sanayi durumu da bu haldeydi .

Bu acı manzarayı zamanında gören dahî gözler derhal İzmir İktisat kongresinde parlardı .

Şu kararlar alındı :

A — Sanayi teşvik kanunlarının, hele gümrük tarifesi kanunlarının millî sanayi ilerletme uğrunda kuvvetlendirilmesi

B — Kara ve deniz nakliyeciliğinde yerli malların en ucuz fiyatla taşınması .

C — Sanayicilere kredi temini .

D — Sanayi derslerinin kuvvetlendirilmesi, Sanayi mühendislerinin yetiştirilmesi, 19-Teş-S. 922 de sanayi ve maadin Bankası kuruldu. Bu banka sonradan Sümerbank adını almıştır .

1927 de memleket dahilindeki fabrikaların sayısı (170) iken 1937 de (1988)i buldu. Bu gün daha artıktır .

Bildiğimiz gibi yurdun muhtelif mıntakalarında bir çok fabrikalar açıldı hafif ve ağır sanayie gerekli ehemmiyet verildi.

(Kayseri, Ereğli, Nazilli bez, İzmit kâğıt, İstanbul cam. Beykoz deri,) Yalvaç deri gibi .

Sınai kalkınma ticarî kalkınma demektir

Ak ve Kara denizleri kendine cevelângâh birer havuz yapan Türkiyenin ticarî üstünlüğü de vardı. Fakat Buhar ve makinanın keşfi, nakil vasıtalarının temin ettiği sürat ve ucuzluk tereddidi tütsüsüne tutulan Türkiye'yi bu cephede de durdurma-

ya kâfi idi. Hele harpler ve darplerin tevalisi ticarî geriliğe belli başlı müessirlerdi. 1925 de ticaret işlerimizin selâmeti namına Cumhuriyet elile kurulan ticaret odaları, yurt dahilinde İstanbul, Ankara, İzmir ve saire gibi büyük merkezlerimizde açılan sergiler, seyyar gemilerle yapılan reklâm ve saire ticarî kalkınmamıza destek oldu.

İzmir, Trabzun, Samsun, Adana da birer orta ticaret, Ankara ve İstanbulda ayrıca bir de Yüksek ticaret okulu açıldı.

Bir milyon lira ile 26 Ağustos-924 tüccarî gaye ile açılan İş bankasının 931 de sermayesi iki milyon ihtiyatla beş milyona çıktı. Ticaret nakil vasıtalarının tekemmülü derecesinde inkişaf eder. Şöşeler, demir yolları, deniz yolları bu meyandadır .

Türkler denizcilikte şan ve şan veren bir ulustur. Gine karşımıza çıktı - cehil ve tereddidi. Bu yönden de boynumuzu bükük bırakmıştı. Her ne kadar Osmanlılar 1824 te - (fevâidi Osmaniye idarei aziziye, idarei mahsusa) adlarını alan seyrüsefaini kurmuşlarsada bittabi iyi idare edilememişti . Lozan sulhundan sonra kapotaj hakkımızı da aldık. Türk sahillerinde, Türk eşyası, Türk ticaret gemicilerle sevkediliyor. Rakip yabancı gemilerin müdahalesinden korunmuş bulunuyor .

Deniz ticaretinde de ilme ve

fenne dayanıyoruz . Bunun için İstanbul çarhçı, Yüksek ticaret mektebi lâıyk olduğu değeri görmektedir .

[Sanayi ve ticaret için maden şarttır. Anadolu baştan başa madenî hazinelerle doludur . Cumhuriyet hükûmeti bu ehemmiyetli işe de kıymet vermiştir .

Zonguldak kömür, Ergani Bakır. Kuvarsan bakır ve saire maden ocakları fennî usulle işletilmeğe başlatılmış, diğer maden havzaları üzerinde lâzım gelen incelemelere de devam edilmektedir . Maden mühendis mektebimiz de ehil uzmanlar yetiştirmektedir . Ormanlarımız çok bakımsız bir halde idi. Harbi umumide bir kısmını yemişti . Ağaç sevgisi aşılacak ve ağaç koruma için (ağaçları koruma cemiyeti) kuruldu . Faaliyetine devam etmektedir . Son orman kanunu bunun en iyi bir müeyyedesidir. Atatürk en mühim istihsal unsularımızdan biri olan hayvanların islahına ve çoğaltılmasına çalışılmasını, baytarların mütemadî faaliyette bulunarak yalnız hastalığın önüne geçmek değil, hastalık yukuatının zuhurundan evvel önüne geçici tedbirler almalarını emretmişti . Bu yüce emri hayvanları ıslah kanununu takibetti . Aziziye, Karacabey, Sultansuyu Haralarından başka yedi yerde aygır depoları açıldı. Aziziye ağılı örnektir . Ankara, Mardin

de aşı, Erzincan ve Pendikte aşı ve serom bakteriyoloji haneleri tesis edildi . Ticarî kalkınmada yolun zaruretinin arzemiştim . Atatürkün «müstacelen muhtaç bulunduğumuz demiryolları için hemen teşebbüs ve faaliyete başlanacaktır . »

Direktiflerini Ankara, Sivas, Samun, Kayseri, Ulukışla ve Diyarbakıra dayanan ve Erzuruma uzanan demir yolları taktibetti . Atatürk Erzurumda tetkik gezilerini yaparken «memleketin Şarkı ile garbı, ve merkezi arasındaki irtibat Cumhuriyet idaresinin kâfi göremeyeceği bir derecededir . Bunun için, Şarkı diğer vatan kısmına bağliyyacak bir şimendifer hattının buraya kadar temdidini Türk Cumhuriyeti için hayati bir mes'ele addediyorum . » buyurmuşlardı .

Şimdi tren sesi Erzuruma yakındır . Tasarruf ve iktisat cemiyeti : 1929 birinci Kânunun (12) sinde kurulmuştur . Halen (300)ü geçik şubesi vardır . Biz israfla mücadeleye, hesaplı ve tutumlu yaşamağa tasarrufa alıştırmaya, Yerli mallarını sevdirmeye çalışmıştır . Yerli mamulât ve masnuatımızın çoğaltılması, cinslerinin metanet, zarafet, nefâsetile sair evsafı itibarile mümasil yabancı mallar derecesine getirmeğe çalışmaktadır .

Mütemadî yaptığı propağandalar sayesinde 1928 sene sonunda 28 milyon lirayı bulan

Bay Ahmet Raism Kocabaşla Açık Dertleşme

Akpınarın Birinci teşrin nüshasındaki yazınızı, senelerden beri memlekettten uzak kalmış bir gencin duyabileceği hasret ve heyecanla, okudum. İstiyordum ki son seneler içinde, Niğdede olan yenilikleri öğrenerek içimdeki acılara bir deva bulayım.

Yedi sene evvelki Niğdeyi ne kadar canlı tasvir etmişsiniz! Onları

tasarruf hesabı bu gün yüz milyonu aşkındır. Tasarruf ne zarurî ihtiyaçlarımızdan nekeslik ederek kısmak hakir olmak, ne de ölçsüz davranarak ayağın yorgandan dışarı kalması demektir.

Artık borç yiğitin kamçısı değil yüz karasıdır. Tasarruf zamanın saat, dakika ve saniyenin bile büyük kıymet arzettiği medenî asrımızda özel durumumuzu göz önünde bulundurarak ferdî menfaatlarımızın kaynağı olan genel menafie bağlı bulunmamız demektir. Türk toprağının yiyeceği, Türk işçi ve makinasının geyeceği Türk bineği bu günün Cumhuriyet evlâdınıdır.

Kazancımızın hepsini değil, hiç olmazsa üçte birini artıralım. Küpe koymayalım.

İşleyen demir ısıldadığı gibi, para işlatan ulusal Bakanlarımızı atalım.

S. Yalvaçer

okurken çocukluğum gözlerimin önünden sür'atle geçti: Kışları karanlık yollarda, eski ayakkaplarımı çamurlardan kurtarmak için çektiğim zahmeti; yaz günleri, şehir içinde, gölgesinde oturacak bir ağaca karşı duyduğum hasreti tekrar hatırladım. Ve bunlara benzer daha pek çok şeyler gözümün önünden gelip geçtiler. Bu meyanda sizin her nasılsa gözlerinizden kaçmış bir manzarayı da görür gibi oldum. Ve bunu söylemeden geçmek istemiyorum.

Sizin Niğdeye geldiğiniz senelerde idi. Belediye binasının arka tarafındaki boş arsada pazar kuruldu. Yine aynı binanın yanında bir de umumî halâ vardı. - Bilmem şimdi oralar ne oldu? Yine pazar kuruluyor mu? - hâlânın lağmı patlamış, dışarı akıyordu. O zamanki Belediye memurları, « pisliği pislik temizler! » düşüncesiyle olacak gibi, gübre getirip döküyorlardı. Bu iki pislik etrafında da meyve, sebze ve saire satılıp alınıyordu. Pazarı saran kokuyu sormayın. Ozamanlar bir arkadaş bu halin fecaatini Niğde gazatesinde mevzu bahsetmişti.

Bu işle yakından alâkadar olması lâzım olan zate, bu yazıdan bahsedilince: « Onlara söyleyin, ben ne onların gazetelerini okurum, ne de sözleri kulağıma girer! » demişti. Biz o zaman bu söze verecek cevap bulamamıştık. Aradan şu kadar sene geçmesine rağmen yine bulamıyorum. Bilmem siz ne dersiniz?

Demek bu gün o çamurlar yerine

kaldırım, şehirde kalıp ta kızgın güneşten kaçacak köşe bucak arayanlara Park, Bahçe yapıldı... Okumak arzusile kıvrananlara kitap, mecmua, gazete tedarik edildi. Halkın sıhhatine âzamî derecede dikkat ediliyor. Etler Belediyenin kontrolünden geçiyor. Şehir Elektiriğe kavuşuyor. Ve daha bunlara benzer bir çok şeyler yapılıyor. Ne iyi! Bunlara ne kadar sevindim, bilemezsiniz... Amma iftihar ettim demiyorum; Çünkü bunlar çok zaman evvel yapılması lâzım olan şeylerdi.

Bunlarla beraber asırların mirası olan bu memleketin derdi her halde bitmemiştir. Onun genç nesilden beklediği daha bir çok arzuları, ihtiyaçları vardır. Yakın zamanda bunların da olacağına inanmak lâzımdır. Sizin saydığınız bu işleri başaranlar bu memleketin nelere hasret çektiğini, neleri özlediğini yakından bilen kimselerdir. Çünkü iş başındakiler o toprakların kavru lan göğsünden çıkmış, o acılar içinde doğmuş, şifası yok zannolunan dertlerle yetişmişlerdir. Onlar iş başına, ne Dedesinden, ne de Dedesinin Dedesinden kalan şanü şerefe istinaden ve nede yaldızlı, göz kamaştırıcı, parlak boyalarla boyanmış, asalet ünvanlarına dayanarak gelmemişlerdir. Bir sandalya sahibi olmak, bir makam işgal etmiş bulunmak, bir etikete daha malik olmuş olmak için iş başına gelmediler. Halkın ihtiyaçlarına cevap vermek, senelerden beri kör bir zihniyete kurban giden memleketi kurtarmak

için oraya geçtiler. Onları iş başına getiren halk ta biliyordu ki, boş bir laftan başka bir kıymeti olmayan sahte yaldızlı ünvanlarla işler idare edilemez. Böylelikle yapılması bir zaruret olan şehir dertlerine deva bulunamaz. Bu işleri, ancak, bu dertleri yakından duyan ünvansız memleket evlâtları yapabilir. İşte bu düşünce onları o mevkie getirdi. Bu gün onlar da, halkın kendilerine olan itimatlarına lâyık olduklarını göstermek için, o toprağın, o toprakta yaşayanların içini yakan ıztıraplara çare bulmağa canla başla uğraşıyorlar. Bu gençler her işi adım adım takip ediyorlar. Halkla hemhâl olarak her ihtiyacı görmeğe uğraşıyorlar. Niğdenin bilmem hangi semtindeki bir bağda akşama kadar oturarak şehrin ruhu olan bir daireyi idareye uğraşmıyorlar. Diğer taraftan, görmediklerini gösteren samimî insanların fikirlerini hürmetle dinliyorlar; üzerinde düşünüyorlar. Yoksa bir zamanlar yapıldığı gibi kızıp ta « sen de kimsin? », « neyin nesisin? », « Anan Baban kim? » diye sormayı akıllarına bile getirmiyorlar.

Bütün bunlara bakarak, bu günkü iş başındaki genç ve metin iradeli insanların, diğer dertlere de yakında çareler bulacaklarına inanmamak gaflet olmaz mı?!

C. Başar

Niğde Tarihi

Yazan : M. Zeki Ora

Akpınarın sayı 33 sayfa
7 nin devamı

Karaman oğulları zamanında Niğdenin İdarî, Askerî, İctimaî, İlmî, Mimarî Ekonomi Durumları

Karaman oğlu Mehmet .2. zamanında şiirlerle ünlenen ve (Kemali ümmi) (*) Mahlâsı ile anılan İsmail Hakkı da Niğdede yetişen şairlerdendir .

Karaman oğulları Medreselerinde ilmi rasat, ilmi nücum, ilmi hikmet ve felsefe, üsulü tefsir vahdiyet gibi ilimler okunduğunu yine mehaz-lerimizden öğreniyoruz . Karaman oğullarının en büyük hizmetlerinden biri de millî benliklerine sadık kalarak Türkçeyi resmî dil olarak ilân etmeleridir . (**)

Şikâr'ıye göre : Fatih Aksaray halkını İstanbula sürdüğü zaman Aksaraylılar içinde tefsire muktedir üçyüz Müfti, şeyh âlim ve abid varmış ki : Bu kayıd da Karaman oğul-

(*) Akpınarın 12 inci ve müteakip sayılarında Kemali ümmiye dair bir kaç makalem var.

(**) Mehmet .1. zamanında bir gün divan toplandı : Çekenler, Çandarlar, Silahdarlar, Esvapçılar Hükûmeta damları, Vilâyet beyleri ve yandaşları gelmişlerdi; şu karar verildi : Bundan sonra kimse Divanda, Mecliste, Der-gâhta, Bergâhta, meydanda Türk dilinden başka bir dil ile söylenmeyecektir .

(Büyük Selçuknameden naklen)

larının ilme hürmetlerini ve âlimle-ri himaye ettiklerini gösterir .

Karaman oğulları zamanında Mimarlık:

Karaman oğulları memleketi ha-kikaten benimsemiş ve bir çok mi-marî kıymeti haiz eserler bırakmış-lardır . Karaman oğulları idarede, saray teşkilâtında; askerlikte Sel-çukileri takip ettikleri gibi mimari-de dahi Selçuk tarzını bütün incelik ve ihtişamı ile yaşatmışlardır .

Niğde İli hudutları içinde gö-re-bildiğimiz ve Karaman oğullarına ait oldukları kitabelerinden anlaşı-lıdır . Cami, Mescit, Mederese, Hamam.. ilah .. Şunlardır :

Bulunduğu yer	Eserin adı	Yapıldığı tarih
Niğdede	Ak mederese	812
»	Ali bey hamamı	812
»	Şah mescidi	816
»	Kale burcu	814
»	Kuba mesidi	836
»	Hanım camii	856
»	İlyas ağa mescidi	826
»	Pir Ahmet ve Kasım kitabesi	874
»	Hoca İbrahim mescidi	824
»	Üzüm pazarı mescidi	833
»	İbnidai mescidi	803
Aksarayda :	Mescit	809
»	Kale suru	811
»	İbrahim bey kitabesi tarihi kıraktır	
Borda :	Ulu cami	813
Kemerhisarda :	Cami	859

Uçhisarda: Cami (Karaman oğlu İb-rahimin eserlerinden olduğu Nevşehir-li İbrahim paşa vakfiyelerinde ve cami beratlarında yazılıdır .)

Kaymaklıda : Cami (Karaman oğ- lu İbrahim beyin eserlerinden oldu-ğu Nevşehirli İbrahim paşanın vak-

fiyelerinden anlaşılıyor .)

Karaman oğullarına ait kitabelerde adı geçen mimarlar; hoca İbrahim bini islam ve mimar Firuzdur .

Ekonomik durum :

Niğde Suriye — Anadolunun ye-gâne geçit noktası yanında bulunan en eski bir şehir ve büyük bir mer-kezdur . Suriyeden gelen kervanlar bu günkü Ulukışlanın Lulun = Lu-luve kalesine ve Gümüş kasabasına (*) uğrar, oradan gümüş madeni alırlardı . Aksaray ve Niğdenin halı ve kilimleri Şark ve Garp pazarla-rına giderdi . Suriyeye ehli hay-vanlar da gönderilirdi .

Niğdeye gelen misafirler; misafir için açılmış olan zaviyelerde kalı-r-lardı . Bu çağlarda Niğdede Kara-man oğullarının muhtelif kuturda ve 3,5 - 8,5 kırat ağırlığında gümüş paraları işleyordu .

Hulâsa :

Niğde Karaman oğulları devrin-de idarî, askerî, içtimaî, ilmî ve ekonomik bakımlardan önemli bir merkezdi .

Karaman oğullarının 1256 .M. 654 .H. yıllarında kurmaya başla-dıkları devletler ise zaman zaman ve bir takım engellerle sarsıldı. 1483 .M. ve 888 .H. yılına kadar yani 242 yıl sürdü .

Niğde ise 1365 . M . den 1470 .M. 875 yılına kadar, ki : 118 yıl Karaman devleti idaresinde kal-dı .

(*) Bu günkü Gümüş köyünün yerindedir . Eski paralarda adı Gümüşpazar şeklinde ya-zılıdır .

« Niğde tarihinin » Karaman o-ğulları bölümünü yazarken mura-caat ettiğimiz eserler .

- 1 — Ravzatülebrar
- 2 — Cihannüma
- 3 — Büyük Selçukname
- 4 — Lûgati tarihiye ve Coğrafya cilt : 5
- 5 — Sahaifül ahbar cilt : 3
- 6 — Düveli islâmiye
- 7 — Hammer tarihi cilt : 1-2
- 8 — Amasya tarihi cilt : 2
- 9 — Kayseri - Niğde Gabriyel
- 10 — Türk tarihi encümeni mecmuasında « Ka-raman oğulları asâr ve mahkûkâtı » Halil Ethem
- 11 — Tacüttevarih cilt : 1
- 12 — Solak zade tarihi
- 13 — Meskûkâtı islâmiye katalogu cilt : 4
- 14 — Mesalikül ebsar
- 15 — Tarihi Ata cilt : 2
- 16 — Tevkîl Mehmet paşa tarihi tercümesi, Mükrimin Halil (tarihi osmanî encümeni mecmuasında)
- 17 — Türk hukuk ve iktisat dergisi cilt : 1 s. 163
- 18 — Anadolu beylikleri İsmail Hakkı
- 19 — Belleten, Türk tarih kurumu dergisi sayı 1
- 20 — İbni bibi
- 21 — Şikârî tarihi
- 22 — Osmanlı tarihi Necip Asım Mehmet Arif ve diğer Osmanlı tarihleri
- 23 — Niğdede ki Karaman oğulları eserleri kitabeleri
- 24 — Evkaf kayıtları ve mahallî tetkikler ve yazıda adı geçen kitaplar

Süt çocuğunun bakımı

Gıda meseleleri

Yazan : Niğde Merkez
Hükûmet T.
Kemal Topalan

İyi bir Ana ve Babanın çocukları dünyaya geldikleri zaman acunun en büyük ve şerefli vazifelerini umuzları üzerine almışlar demektir. Çok yazıktır ki memleketimizde anneler çocuk bakma emzirme yedirmesini bilmezler. Nufusumuzun artmamasına sebep bizi içten içe yiyen bir çok hastalıklardır. En ziyade çocuklarımıza bakımsızlık Anne kucaklarında çarpık bacaklı zayıf kansız iki buçuk üç yaşına geldiği halde halâ yürümeyen çocuklar çoktur. Onun için yeni doğmuş çocuklara çok itina etmek lâzımdır. Halihazırda Avrupa ve Amerikada çocuk vefiyyatı çok az görülmektedir. Sebebine gelince: Anneler çocuk bakımını gayet iyi bilirler. Hatta köylerimizde yeni doğan yavrular Anne sütünden başka bir şey yemedikleri halde onlarda ölüm vukuatının çok olması muhakkaktır ki annenin çocuğuna bakamamasından ileri gelir. Daha yaşına basmamış çocukların vefiyyatı hemen umumiyetle gıda bozuklığından ileri gelmektedir. Almanya'da süt çocuğunun vefiyyatı yüzde 16'dır. 1870 senesinden beri Almanya'da çocuk vefiyyatı azalmaya başlamıştır. Ölüm oğlanlarda kızlardan fazladır. Şehirlere nisbeten köylerde ziyadedir. İlk doğan çocuklar da ölüm daha ziyade olur.

Birinci doğum diğerlerine nazaran daha zordur. Onun için zorlukla dünyaya gelen çocuğun vücudunda ezikler bereler mevcut olur. Bunlar da bir dereceye kadar ölüme sebep olur. Annenin de tecrübesi azdır. Bu ölümlerin büyük bir kısmı mide ve barsak bozukluklarındandır. Bu teşevvüşata en ziyade sebep olanda Anne sütü vermemek suni gıdalara baş vurmaktır. Verilen inek sütü iyi hazırlanmamıştır. Bu süte almış mide derhal bozulmağa başlar. Midenin bozukluğu devam ettiği müddetce esasen mukavemeti kırılmış olan vücutta muhtelif hastalıklar baş gösterir. Zayıf düşürür. Neticede öldürür. Anne sütünü almayan ve yahut doğumdan sonra az bir zaman geçer geçmez memeden çıkarılıp hayvan sütü ile beslenen çocuklardaki ölümden 5-6 defa daha fazladır. Hele sıhhi surette hazırlanmayan inek sütleriyle beslenen çocukların hemen hemen hepsi ölümüne mahkumdur. Norveç ve İrlanda kadınları çocuklarına inek sütü vermezler. Bunlarda vefiyat gayet azdır.

Anne sütü emmiyen çocuklar cılız oldukları gibi her türlü hastalığı bilhassa kemik hastalığına çok istidatları vardır. Meme yardımı olmaksızın bir çocuğu büyütmek gayet güçtür. Eğer annenin sütü çocuğuna kâfi gelmezse o zaman hayvan sütü verebilir. Ve bununuda bütün Mikroplarından tecrit etmelidir.

Kadın sütü bebekler için faydalı olduğu gibi terkinde çocuk için

çok değerli maddeler vardır. İleride gelmesi mühtemel olan hastalıklara karşı vücutta mukavemetli bir çok maddeleri havidir. Bu maddeler annenin kanından hasıl olmaktadır. Bebekler annelerinin sütlerini hayvan sütlerinden daha çabuk hazm ederler. Çocuklar üç aylık iken yemekleri çiğnemesini bilmezler ağızlarına ne verilirse hemen yutarlar. Bunlar bazı gıdaları aldığı vakit olduğu gibi madde gaitelerinden çıkarırlar. Onun için beslenemezler. Bunlara hazm edecekleri gıdaları bulmak lâzımdır. Bunlara verilecek gıda hem çabuk hazm olmalı ve hemde neşvünemasına yardım etmelidir. Uzun boylu düşünmeğe lüzum yoktur. En büyük vasıta anne sütüdür. Eğer bu sütü bulamazsak İnek Kısarak Keçi sütleri buluruz. Sırf keçi sütü ile beslenen çocuklarda kan zafiyeti görülmektedir. Binaenaleyh inek sütü ile teşrik etmelidir. Vucudu besliyecek bebeğin büyümesine yardım edecek maddelerin hepsi sütte vardır. Sütün terkinini taklit ederek yapılan Mamlardan hiç bir fayda elde edilmemiştir. Kadın sütünde şeker yağ A, B, C, D, Vitaminleri vardır. Sütteki Albumin çocukların neşvünemasına ve yine sütteki maadinde kemiklerin neşvünemasına yarar. Sütteki fosfor da kemiklerdeki sertleştirmeği temin eder.

İnek sütü içen çocuğun evinde beslenen inek aşağıdaki şartlar altında beslenmelidir. Hayvan zıyadar ve havadar ahırda yatmalıdır. Ahırın divar ve dabanı su ile yı-

kanmalıdır. Memeleri daima temiz bulundurulmalı çatlamaması için sık sık vazelin sürülmelidir. İnek baytar tarafından sık sık muayene edilmeli her türlü hastalıktan salim olmalıdır. İshal olan ineklerin sütü katiyen çocuklara verilmemelidir. Sütün yağı yüzde otuzdan aşağı olmamalıdır. Ahırda tavuk bulunmamalıdır. Sağıcıların elleri yara olmamalı Verem ve Firengi bulunmamalıdır. Tırnakları kesilmiş olmalıdır.

Çocuklar saf havaya fazla ihtiyaç mes ederler. Çocuk havasız yerde kalınca baş ağrısı ve iştihatsızlık başlar. Ve bu halini ağlamakla ifade eder. Eğer anne bu hadiseyi çocuğun açlığına atf ederek mütemadiyen memeyi çocuğun ağzına tıkarırsa o zamanda midesi bozulur ve ishal başlar. Güzel hava çocukların iştihasını artırır. Ve çabuk hazm ederler. İntani hastalıkların ve alelumum çocuk hastalıklarının hemen hemen hepsi ilâçtan ziyade saf ve temiz hava ile tedavi edildiği muhakkaktır. Çocuklar doğduktan bir ay sonra temiz hava turlerine başlamalıdır. Yaz aylarında sabah saat 9-10 arasında akşam ise 5-4 kışın ise 12 ile bir arasında hava aldirmaya çıkarmalıdır. Soğuk, tipi, fırtına müstesnadır. Bundan başka güneş ziyasının çocukların kemiklerinin neşvüneması üzerinde çok büyük tesiri vardır. Çocuğun odasına güneş girdiği zaman camlar açık bulundurulmalıdır. Çünkü camlar güneşin en lüzumlu maddelerini emerler ve içeriye vermezler. Güneşin içe-

risinde bir çok renkler vardır. Bunların içerisinde en mükemmel olan da ve çocuğa yarıyan da Mor ve kırmızı ziyalardır. Bu ziyalar kemiklerin kireçlenmesini temin eder. Ve kemik hastalığı olmaz. Ziyasız ve havasız yerde olan çocuklar iş-tihassız zayıf cılız olurlar. Her türlü hastalığa müstaittirler. Çocuk iki aylık iken güneş tedavisine başlamalı ilk evvelâ ayaklarına ikinci günü dizlerine üçüncü günü kasıklarına dördüncü günü göbeline beşinci günü memelerine altıncı günü boynuna kadar güneş banyosu yapılmalıdır. Bu banyonun yarısı ön yarısında arka tarafa olmalıdır. Bu tedaviye iki ay kadar devam etmelidir. on beş gün sonra tekrar başlanmalıdır. Yazın öğle sıcağında güneş banyosu yapmamalıdır. En iyi saatler 9-10 dur. Sabah banyoları daha faydalıdır.

Çocuğun beslenmesinde diğer bir amilde emmeleri müntazam fasıllarla vermelidir. Her iki buçuk saatte bir emzirilmelidir. Emzirmeye sabahın beşinde başlamalı gecenin on birinde bitirmelidir. 24 saatte yedi sekiz meme vermelidir. Doğumu takib eden dördüncü ayda süt çoğalır. çocuğu o zaman üç saatte bir emzirmelidir. Esasen sık sık meme vermek doğru değildir. Geceleri memeler arasındaki fasıllar altı saat olmalıdır. Sıhhati iyi olan bir çocuğun gece ağlamasını daima açlığa hamletmemeli elbiselerinin sıkı olduğuna yahut ıslandığını ve yahutta çocuğun fena bir vaziyette kaldığını hatırlamalıdır. İlk günler müstesna, ilk haftalar bir

az memede fazla bırakmalıdır. Memedeki kalma müddeti memenin şekline, çocuğun iştihâ, kudret ve kuvvetine bağlıdır. Bol sütlü bir kadının çocuğunu on dakikada doyurabilir. Zayıf çocuklar yirmi dakikada bile doyamazlar. Memeler sabahları daha sütlüdür. Onun için akşam emmeleri sabahlara nazaran bir az daha uzun olmalıdır. Her memede beş dakika kalmalıdır. Bizdeki en fena adetlerden biriside çocuk yaşını bitirdiği halde halâ yalnız meme ile beslenmesidir. Onun için çocuk kendine lâzım olan mühim maddeleri sütte bulamaz. Sütte kireç, çelik, kü-kürt, fosfor azdır.

Çelik az olunca vücut kansız kalır. Kireç olmazsa kemik hastalığı başlar. Fosfor olmaması çocuğu sinirli yapar.

Gıdalardaki vitaminler beşe ayrılır. A, B, C, D, E, dırlar. Bunlardan A gayet az olursa körlük yapan bir Göz hastalığı başlar. B vitamini olmazsa Japonca KAKKE denilen BERİBERİ hastalığını yapar. Bu hastalık Asyanın sıcak mıntakalarında Japonyada Cenubi Amerika ve Afrikada olur. En mühim sebep gıda kifayetsizliğidir. Bunlarda iltihabı asap çok görülür. Evvelâ baldırlarda zafiyet ve ciltte uyuşma olur. Vücudun etleri buruşur. Neticede ölüm vukua gelir. C Vitamini azsa veyahot yoksa çocuğun vücudunda kan fışkıran bir takım çibanlar başlar. Diş etleri kanamaya başlar. Bu hastalık kurunu ula ve vustada da varmış. Şidetli et ağrıları olur. Amerikanın keşfinden sonra bu hastalık çoğalmıştır. Çün-

-Çocukluğa Tahassür -

Seni taşır kimseye açılmayan her kucak,
Kıvrık, sarı saçlar elinde bir oyuncak,
Her gün bir başka kadın daha şen, daha kıvrak,
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Morarmış dudaklardan dökülürken bir masal
Göğüs çiçeklerini emerek uykuya dal !
Esmer yüzlü yavuklun, eşindir sarı, kumral ..
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Fıkırdak tazelerin dinle, şen türküsünü,
Atarak en kapalı yerlerin örtüsünü;
Billor vücutlerde gör tabiatın süsünü !
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Yüzlerin ateşlenir bir dünün dudağından,
Açılır kollar sana gençliğin her çağından,
Damlar süzgün bakışlar bir gelin dudağından
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Günün ızdırapları kırıştırmaz yüzünü,
Kaplamaz düşünceler geceni, gündüzünü ..
Çocuklukta bulursun hayatın en düzünü
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Tezelzülün hissesi, riyanın yoktur payı,
Tanımaz bükülmeyi, bilmez yaltaklanmayı !
Ömrümüzün bir defa gördüğü bahar ayı
Çocukluk .. Büyümeden çocuk olup yaşamak ..

Talât Gün

Bundan sonra çocukların Meme zamanları vegıdaları yazılacaktır.

YAĞMURLAR

Siminden üzölmüş saça benzerler
Kırpikten süzölmüş yaşı benzerler,
Sevdadan bulanık başa benzerler
Ağlıyor, ağlıyor yine yağmurlar.

§

Dumanla karışık geçer bellerden,
Titrer yürekleri sinsi yellerden,
Hınçkırıp gelirler bizim illerden
Ağlıyor, ağlıyor yine yağmurlar.

§

Sararmış bahtından gamlı yapraklar,
Göz yaşı emiyor yanık topraklar.
Sanki de bizimle derde ortaklar;
Ağlıyor, ağlıyor yine yağmurlar.

§

Terk etmiş sulara aşkı, hevesi;
Sürünür yerlerde solgun nefesi;
Kim bilir gömölü onun da nesi...
Ağlıyor, ağlıyor yine yağmurlar.

E. Sungur

(Ayten) e

BANDODAN NAĞMELER

Dalarken hülyaların belki en korkuncuna,
Bir ses teselli gibi akıverdi içime.
Yaklaşırken kederle girdapların ucuna;
Nağmelerle avundum, payan yok sevincime.

**

Dinledim saatlerce ağladım karşılıksız
Karanlık hayatımın ümitsiz akşamında.
İssız dağ başlarında kalmış gibi ışksız,
İçtim bu teselli evimizin damında.

**

Şu aciz kalemimden dökölen satırları:
Okuyorum. Siyahlar örtüyorken kırları.
Canlanıyor önümde yaşamanın sırları,
Karanlık hayatımın ümitsiz akşamında.

**

Bir ses teselli gibi akıverdi içime;
Nağmelerle avundum, payan yok sevincime!

Sayın yurddaşlarım

Dakikalarını heyecanla yaşamakta olduğumuz büyük günümüzü kutlamadan evvel, arkamızda tarihe geçen maziye görelim. Mazinin son yıllarında yaşamış olan Osmanlı İmparatorluğunun gömüldüğü mezara bakalım. Bu mezarın üstünden pek çok Tarihi yıllar geçmiştir. Geçen Ulusal tarihlerden Cumhuriyete aktarılanlar: Ancak yıkılmış ve harap olmuş bir yurdla, üzerinde yaşayan ve Cumhuriyetle ışıklanan Türk varlığı kalmıştı!.

Evet, yurddaşlar, Anayurduarıklatan, onun kanını emen, onu harabeye çeviren; Osmanlı saltanat ve Hilâfeti olmuştur!...

Türk varlığını Acun hartasından sildirmek isteyen Saltanat ve Hanedanı, Türk Ulusu Cumhuriyet gibi kuvvətli bir idarenin tekmesile devirdikten sonra, Acun Uluslarına karşı: Ölen ve yıkılan Türk Ulusu değil onun namına Hükümet çeviren Osmanlı İmparatorluğu diyordu!.

Uzun bir mazinin sonunda, köhne temelleri üstünden yıkılıp devrilen Saltanatın üstünde yeni bir bayrak yeni bir Ulus göründü... İnkılâplarla yeni doğan Kamâl Atatürk gencini Osmanlı Saltanatının yırtıcı pençeleri altından çekip alan, ona yeni bir güç veren, İstiklâlini kazandıran, Cumhuriyetini kurduran, İnkılâp yollarında Rehberlik yapan Türklüğün Atası, Atatürk olmuştur!.. Denilebilir ki Acun Tarihinde hiç

bir askerî komutan, Atatürk gibi medenî ve siyasal bir kurtarıcı olamamıştır!.. İşte bu on-dört yıllık ulusal tarihimizin karşısında ben de her Türk yurddaşı gibi şükran ve minnetle bir gurur duyuyorum. Atatürk'e bağlı Türk yurddaşlarının her ferdi kendisi için bundan bir öğünç payı çıkarmakta elbette haklıdır!..

Yirminci yüz yılın en büyük adamını Türkler yetiştirmişlerdir! Şimdiye kadar hiç bir ulusun tarihi, ülküsünü; bu kadar güçle temsil eden bir kahraman yetiştirememiştir!.. Atatürkün büyüklüğü diğer büyükler gibi bir yönlü değildir. Onun tuttuğu ve muvaffakiyetle başardığı bir çok yönleri vardır. O Halde istikbali yaratan bir muzafferdir!.. Türk Ulusuna yaşamak hakkını kazandırmak yolunda Atatürkün muvaffakiyetle başardığı işlerini birer birer düşünelim:

Dünün Hükümet şekline tamamen zıt olan ve 23 Nisan da temeli atılan, 29 birinci Teşrin 1923 de kurulan Cumhuriyet hükümeti, köhne şark kanunları yerine kanunu medeniyi, şapka ve kıyafeti medeniye'nin düzeltilmesi, Arap harflerinin kaldırılması, dahili yurd meselelerinin halli, Boğazlar muvaffakiyeti gibi... daha bir çok işleri inkılâplarile başardığı işler meyanındadır. İşte bu inkılâpların her biri ulusun tuttuğu bahtıyarlık yolunda başlı başına bir devlet adamını, bir ulus timsalini ebediyyen saygı ve minnetle anılacak birer anıd olduğunu öğrendikten sonra; Atatürkümüzün şahsiyeti maneviyesi önünde saygılarla iyilip

ona bin şükran derken: Minnet ve şükranlarını sunan Niğdeyi ufkun penbeliği altında Acun uluslarına sarsılmaz bir varlık gösteren tarihi ve kutsal kâbemize doğru mutluluk ve gururlu gülümsemelerile baktığını görüyorum!.

Şu dakika Ankaranın mefkûre taşan, iman kaynayan yaratıcı havası Niğdenin temiz ve saf olan havasını, için de yaşayan samimi yüreklerini kutlıyor!.

Sayın yurddaşlar: Senelerce acısını çektiğimiz babalarımızın, kardeşlerimizin kanile yoğrulmuş sevgili topraklarımızı düşmanın kirli ayaklarından nasıl kurtardığımızı, nasıl Cumhuriyete eriştiğimizi çok iyi bilirsiniz. İşte bu eziyetlerden kurtulma savaşımız; dakikalarını yaşamakta olduğumuz törenimizin başlangıcıdır..

Ey yurddaşlar, ey anneler, babalar, kardeşler.. İyi bilinizki o tören bu güne kadar gelmiştir.. Başta Türkün eyilmez başı ve yaratıcısı oldukça bu tören ebediyyete kadar gidecektir!.

Türk Ulusunun, 14 ncü yaşını yaşayan mukaddes Cumhuriyetimizin ilk ve feyizli güneşi, Atatürkümüzün alnından ulusun kalbine doğuyor!.

Yaşasın Atatürk!.

Yaşasın Cumhuriyet!..

Yaşasın Türk Ulusu!..

Şemsettin Gürpınar

Maksim gorki

(S E R S E R İ L E R)

Büyük hikâye

B. S.

Malva

Dine sakini ve siforvik kızıl rengine boyanmıştı. Balıkhanenin üstünde ugultuyu andırır bir gürültü kaynaşıyordu. Serhoş bir kadın. hançeresinden her hecesi ayrı bir tonla çıkan bir şarkının manasız kelimelerini geveliyerek bağıırıyordu :

« Ta - agarga, managarga
Benim Matanickam
Serhoş ve yorgun
Saçlar dağınık ... »

İşidene ikrah veren bu sözler, tuz ve çürük balık kokuları saçan parmakların arasında her yöne yayılarak dağılıyor, dalgaların havada dolaşan tatlı musikisine meydan okuyordu sanki ..

Fenerin saf ışığında denize sedef bu-
lutları aksettirerek mışıl, mışıl uyuyor..

Burunda neşesiz bir amele güruhu, gemiye malzeme yükleyordu. İtiyat haline gelen iş gayet çabuk ve tam bir sessizlikle görülmekteydi. Ağların kül ren yığını kumlardan kayığa tırmanıyor ve dipte öbekleniyordu.

Serajka, yine başı açık ve yarı çıplak, geminin baş tarafında ayakta idi. Akşamdan serhoş ve nezleli bir sesle, işleri çabuk görmeleri için arkadaşlarına çıkışıyordu. Rüzgâr, gömleğinin sarkan, yırtık parçaları ve saçlarının tutamlarıyla oynayıyordu.

Malva bağırdı :

— Vasili yeşil kürekler nerede ?.

Bir son bahar günü kadar neşesiz

görünen Vasili ağı kayığa yerleştiriyor ve Serajka kendisini geriden gözleyordu. Dudaklarını yalaması bir kadeh içkiye karşı hasretine alâmetti.

Sordu :

— Rakın varmı ?..

Vasili homurdandı :

— Var .

— Kuyak öyleyse .. Ben buradayım.

Burundan bir ses bağırdı :

— Hazırmı ?..

Serajka kayıktan sıçradı ve kumanda verdi :

— Ve ip çöz !. Haydi !. Ben kalıyorum .. Dikkat edin, ağı bir yere takmamak için fazla açılmağa bakın ve dikkatli atın, düğüm yapmayın !. Haydi, marş !.

Kayık denize itildi; balıkçılar içine atladılar ve kürekleri çektikten sonra suya indirmeğe hazır havaya kaldırdılar :

— Bir !.

Kürekler hep birden dalgalara gömüldü .. Kayık, ışıldayan, geniş su ovasına daldı :

Baş tayfa :

— İki !

Kumandasını verdi ve kürekler, muazzam bir kablumbağının ayakları gibi havaya yükseldiler .

— Bir !. İki !.

Plâjda, ağı burada kalan ucunda beş adam artmıştı; Serajka, Vasili ve üç amele .. Sonunculardan biri yere uzandı ve :

— Bir parça uyuyabilsek, dedi .

Diğer ikisi anı taklit ettiler . Ve üç pis, süfli vücut yere bir yığın oldu . Vasili, Serajkayı kulübeye doğru götürürken, sordu :

— Pazar günü neye gelmedin ?.

Halkevleri neşriyatı

Hakevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Ankara	Ülkü	Aylık
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki ayda bir
Bafra	Altın yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	Aylık
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	»
Elâzığ	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
»	Halk bilgisi haberleri	»
Giresun	Aksu	»
İsparta	Un	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Milâs	Yeni Milâs	»
Merzifon	Taşan	»
Manisa	Gediz	»
Muğla	Muğla	»
Niksar	Ülker	»
Trabzon	İnan	»
Yozgat	Bozok	15 günde bi
Sivas	Orta yayla	Aylık
Sinop	Dıranz	»
Samsun	19 Mayıs	»

